

Liberal Düşünce Dergisi yeni bir sayı ile karşınızda.

Dünya gündemi değişmediği gibi, siyasal ve ekonomik sorunlar global önemi korumaya devam etmektedir. Son dönemde yapay zekânın (AI) birçok faaliyette yer alması dışında savaş, saldırı, hak ihlalleri gibi hususlarda değişen ya da olumlu seyreden yeni olgulardan söz etmek oldukça zor.

Ancak yapay zekâ çalışmalarının pozitif kullanım imkânları dışında, silah sanayiinde temel yazılım olarak kullanılması, yıkıcı savaş pratiklerini de insan aleyhine geliştirmektedir. Bu bağlamda oluşan uluslararası rekabet, Türkiye gibi kendisini tehdit altında hisseden ülkeleri de harekete geçirmektedir. Böylece uluslararası çok aktörlü rekabet ortamı, bir yandan pozitif üretim süreçlerini tetiklerken öte yandan farklı bölgelerde insanî çatışmaların yıkımla sürmesine neden olmaktadır.

Anılan bu hususların farklı boyutları bulunmaktadır, bu nedenle sadece gündelik kısır değerlendirmelerle “yeni insanlık durumunu” açıklayabilmek ve anlayabilmek mümkün değildir. Yapılması gereken derin etik/politik, siyasal, iktisadi, sosyal, psikolojik boyutlarla hadiseleri ele almak olmalıdır.

Güncel sorunları teorik çerçevede ele almak oldukça önem arz etmektedir. Zira karmaşık ve bir o kadar belirsiz politik gelişmelerin gölgesinde oluşan akademik yazın gelişen yeni olguyu anlamak konusunda yeterli doneler sunamamaktadır. Bu durumda oluşan entellektüel sıklık iletişim ortamını bozduğu gibi, zamanın ruhunu yakalamayı da zorlaştırmaktadır. Zamanın ruhu yaşadığımız dönem açısından yeni insanlık durumu ile yakın ilişkidir.

Bu nedenle düşünce hayatının yozlaşması, küresel ölçekte karşılaşılan sorunların derinleşmesine neden olmaktadır. Ulusal siyasal ve ekonomik sorunların yarattığı dışlayıcı ruh hali, politik olguların psikolojik zeminde birey ve gruplar arasında dışlayıcı tutumların gelişmesine neden olmaktadır.

Dışlayıcılık salt bir tutum olmaktan çıkarak fiilî saldırıları ve çatışmayı insan eyleminin sırdan parçası haline getirmektedir.

Tüm bu sorunların fırsat mahiyetinde işlev görmek üzere global güçler tarafından kullanıma sunulması, mevcut sorunları derinleştirmeyi sürekli kıldığı gibi, temel insan haklarının değersizleştirilmesini ahlâkî ve politik yeni tarza dönüştürmektedir. Hak ihlâllerinin sıradanlaşması ve insanların yaşanan bu tarz ihlâlleri kanıksaması büyük bir tehde dönüşebilir.

Gelişen bu yeni tarz, hukuk, ahlâk ve ifade özgürlüğü üzerinde derin baskı kurmaktadır. Öte yandan bu hâl olumsuz bir dalga olarak yeni aşırı sağın palazlanmasına yol açarak, sosyal barışı ulusal ve uluslararası düzeyde tehdit etmektedir. Böylece, gelişen göç dalgası helezonik bir tarzda sadece kaynağında ürettiği mekânın değil, Batı medeni düzenini de tehdit etmektedir!

Küresel siyasal sistemde ağırlığı olan ve açık olarak totaliter sistemi tercih eden Çin ve Rusya gibi güçleri dengeleyen ve hatta belli düzeyde baskılayan ABD ve AB gibi başat aktörlerin, örneğin Filistin başta olmak üzere Asya, Afrika ve özellikle Ortadoğu'da istikrarsızlığı desteklemeleri ve soykırıma varan askerî hareketleri İsrail devleti lehine arkalamaları global düzeyde insan hakları ihlâllerini trajik olarak genişletmektedir.

Ayrıca son dönemde gerek ABD'de gerekse AB seçimlerinde aşırı sağ öjenik siyasetin güç kazanması, önemli bir tehdit olarak önümüzde durmaktadır. Anılan bu tehdidin dünyanın geri kalan bölgelerinde iz bırakması ve etkili sonuçlara yol açması kaçınılmaz görünmektedir.

Tüm bu gelişmelerin ima ettiği acil sorunların başında hak ihlâllerinin küresel ve ulusal siyasetin stratejik aparatına dönüşme eğilimidir. Bu durumda temel hak ve özgürlüklerin korunması için daha çok konuşmak, yazmak ve eyleme geçmek, kaçınılmaz gibi görünen büyük yıkımları yavaşlatabilir veya durdurabilir.

Bu duygu ve düşünceler ışığında mevcut sayımızda yer alan yazılardan yararlanmanız dileğimle!

Prof. Dr. Alim Yılmaz

Editör